

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів Всеукраїнської
науково-практичної конференції з
міжнародною участю
(м. Харків, 28 травня 2024 року)

Харків 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

***Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю***

м. Харків, 28 травня 2024 року

**Харків
ХНМУ
2024**

УДК 378.013:61(082)(477)
А43

*Затверджено Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 6 від 21 червня 2024 р.*

Редакційна колегія:

В. А. Капустник, І. В. Лещина, В. В. М'ясоєдов,
Л. В. Фоміна, І. В. Корнейко, К. В. Волошко, П. Д. Перцев

А43 Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти : зб. матеріалів Всеукраїн. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 28 трав. 2024 р.) / ред. кол. : В. А. Капустник, І. В. Лещина, В. В. М'ясоєдов та ін. Харків : ХНМУ, 2024. 287 с.

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення запланованих програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітньо-професійних програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

УДК 378.013:61(082)(477)

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний
медичний університет, 2024
© Редакційна колегія, 2024

ЗМІСТ

Капустник В.А., Хаустов М.М., М'ясоєдов В.В., Киричок І.В., Павленко Т.Б. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В АКАДЕМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: СТРАТЕГІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ.....	15
Kapustnyk V.A., Shelest B.O., Sadovenko O.L., Babicheva O.O., Kryvenko O.I. INSIGHTS AND OBSTACLES IN SIMULATION TRAINING FOR FINAL YEAR MEDICAL STUDENTS: A PERSPECTIVE FROM THE DEPARTMENT OF INTERNAL AND OCCUPATIONAL DISEASES	17
Абашнік В.О. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ НІМЕЧЧИНИ.....	20
Ашеулова Т.В., Кузьменко Н.М., Демиденко Г.В. НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНИХ МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КЕЙС-МЕТОДУ.....	22
Ашеулова Т.В., Кузьменко Н.М., Завгородня Л.В. КЕЙС-МЕТОД ЯК СИМУЛЯЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ТА ПРАКТИЧНИХ МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ	23
Baranova A., Navrilov A., Kotenco O., Muzhychuk O., Sennikov I. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ONCOLOGY, IS IT TIME TO INCLUDE ITS STUDY IN THE COURSE «ONCOLOGY AND MEDICAL RADIOLOGY»?.....	25
Bohachova Olha S., Gerasymenko Olga I., Trach Olha O. EXPERIENCE OF USING THE «LESSON» MODULE IN MOODLE E-COURSES FOR MASTERING THE EDUCATIONAL COMPONENT «HYGIENE AND ECOLOGY»	27
Bondarenko A.V., Katsapov D.V. DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING IN STUDENTS DURING THE TEACHING OF AN EDUCATIONAL DISCIPLINE «INFECTIOUS DISEASES» IN MARTIAL LAW CONDITIONS	28
Баглик Т.В., Воропаєва Л.В., Крючко А.І. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТА ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	30
Базалєєв М.С. ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ДОПОМОГА (ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА)» ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ» ОПП «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ» ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	32

Денисенко С.А., Наконечна О.А. МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ І РОЗУМІННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	84
Дякова О.В., Процюк Л.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «ГІГІЄНА ТА ЕКОЛОГІЯ З ГІГІЄНОЮ ДИТЯЧОГО ТА ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ»: ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	85
Єфремова О.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПОВЕДІНКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАКОРДОНОМ	88
Железняков О.Ю., Старкова І.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ВИШУ.....	89
Животовська Л.В., Боднар Л.А., Бойко Д.І. МОЖЛИВОСТІ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В ІНТЕРНАТУРІ	90
Журавльова Л.В., Федоров В.О., Олійник М.О., Сікало Ю.К. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ФОРМАТУ CLINICAL CASE DISCUSSION ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ.....	92
Журавльова Л.В., Олійник М.О., Федоров В.О., Сікало Ю.К. ПРОЄКТ «UKRAINE DIGITAL – CLINICAL REASONING IN MEDICAL EDUCATION»: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ХНМУ	95
Заїкіна Т.С., Кравчун П.Г. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПОТОЧНИХ УМОВАХ.....	97
Зайцева О.В., Бондаренко М.А., Солодовніков А.С. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	100
Захаров С.В., Русакова О.О., Смольянова О.В. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВІВ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ СЕРЕД ВСТУПНИКІВ, ЩО МАЛИ ПРАЦІВНИКА МЕДИЧНОЇ СФЕРИ У БЛИЗЬКОМУ ОТОЧЕННІ	101

Перелік використаних джерел:

1. Barz DL, Achimas-Cadariu A. The development of scientific reasoning in medical education: a psychological perspective. *Clujul Med.* 2016;89(1):32–37. doi: 10.15386/cjmed-530.
2. Hawkins D, Elder L, Paul R. *The Thinker’s Guide to Clinical Reasoning: Based on Critical Thinking Concepts and Tools.* Lanham: Rowman & Littlefield; 2019.
3. Журавльова Л.В. Структура інформаційно-освітнього веб-середовища та веб-сайту клінічної кафедри вищого медичного навчального закладу. Журавльова Л.В., Лопіна Н.А.- Медична освіта.- 2019.- №2 (82).- С.24-30.
4. Koenemann N, Lenzer B, Zottmann JM, Fischer MR, Weidenbusch M. Clinical Case Discussions – a novel, supervised peer-teaching format to promote clinical reasoning in medical students. *GMS J Med Educ.* 2020 Sep 15;37(5):Doc48. doi: 10.3205/zma001341. PMID: 32984507; PMCID: PMC7499459.

**ПРОЕКТ «UKRAINE DIGITAL – CLINICAL REASONING
IN MEDICAL EDUCATION»:
РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ХНМУ
Журавльова Л.В., Олійник М.О., Федоров В.О., Сікало Ю.К.
*Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна***

Клінічне мислення (КМ) – це складний когнітивний процес, необхідний для оцінки та вирішення медичної проблеми пацієнта [1]. Він включає діагностику проблеми пацієнта, ухвалення терапевтичного рішення та визначення прогнозу для пацієнта [2]. У свою чергу доказова медицина (ДМ) – це процес пошуку, застосування та оцінки доказів для прийняття клінічних рішень [3]. Ці дві навички є основними стовпами зразкової клінічної практики, і лікарі їх застосовують для постановки точного діагнозу, призначення найбільш доцільного лікування та за для стримування пацієнтів від медичних помилок. Хоча КМ та ДМ вважаються центральними в компетенції лікаря, вони не використовуються так часто, як це повинно бути в усьому світі. Оскільки багато практичних звичок лікарів формуються під час навчання в університеті, розуміння факторів, пов’язаних із використанням КМ і ДМ студентами-медиками, може бути основою для збільшення застосування цих навичок для поточного та майбутнього догляду за пацієнтами [4].

На сьогодні студенти-медики проходять клінічну підготовку в різних умовах. На жаль, військовий стан та близькість до країни-агресора обмежують можливості здобувачів освіти нашого вишу до повноцінного спілкування з пацієнтами та відпрацювання практичних навичок, потрібних для формування КМ. Тому робота з віртуальними пацієнтами (ВП) є гарною альтернативою, яка дозволяє студентам розвивати необхідні навички в галузі медичної практики, взаємодіяти з пацієнтами, встановлювати діагнози та розробляти плани лікування без додаткових ризиків, тобто ефективно сприяти покращенню КМ.

Розробка платформ ВП є складним та дорогорватісним процесом, тому далеко не всі навчальні установи мають можливість індивідуально розробляти такі програми. Кафедра внутрішньої медицини №3 та ендокринології ХНМУ на власному сайті кафедри vnmed3.kharkiv.ua протягом тривалого часу розміщає клінічні випадки із завданнями для студентів, а також реалізує можливість

проходження багаторівневих інтерактивних кейсів для лікарів на етапі післядипломного навчання. Ураховуючи власний досвід, нам було дуже цікаво брати участь у впровадженні сучасних технологій у педагогічний процес, зокрема ВП, розроблених німецькими колегами. Співробітникам нашої кафедри пощастило стати частиною проєкту «Ukraine digital – Clinical reasoning in medical education» за підтримки Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD). Цей проєкт займається впровадженням навчальних клінічних випадків в освітні програми на медичних факультетах українських навчальних закладів. Зокрема, впровадження клінічних випадків платформи ВП CASUS у навчальний процес ХНМУ. CASUS – це програмне забезпечення для проведення навчання на основі конкретних клінічних випадків та педагогічної концепції, розробленої відділом медичної освіти Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана та компанією Instruct. ВП CASUS протягом тривалого часу інтегруються в навчальні плани на різних факультетах як європейських країн, так і США, включаючи такі напрямки як педіатрія, внутрішні хвороби, хірургія, медицина праці, неврологія тощо [5]. На сьогодні на платформі CASUS завантажені клінічні випадки німецькою, англійською, іспанською, португальською, польською та українською мовами.

Ми досить активно долучилися до інформування співробітників про можливість платформи CASUS. Так, було проведено багато зустрічей не лише з науково-педагогічними працівниками клінічних кафедр, а також зі студентами 4-5 курсів нашого університету. На сьогоднішній день в україномовній версії платформи зареєстровано 90 співробітників та студентів, в англійській версії – 50.

Для того, щоб оцінити враження від користування платформою ВП CASUS та її ефективність в покращенні клінічного мислення, було проведено анкетування студентів. Ми отримали 65 анкет та провели аналіз відповідей. Більшість студентів зазначили, що при роботі з ВП вони відчували, що приймають рішення схожі з тими, які лікар приймає в реальному житті. Також було зазначено, що робота з ВП сприяє структуруванню отриманих знань та розумінню точок застосування вивченої інформації. Під час вирішення клінічних випадків на платформі CASUS студентам покроково надається нова інформація про пацієнта, тому активно включається клінічне мислення для діагностичного пошуку при отриманні додаткових даних. Проведення диференційної діагностики є важливою складовою розгляду теми, однак під час занять не завжди приділяється достатньо уваги цьому питанню, а при роботі з ВП на навчальній платформі це є одним з основних завдань. Тому більшість студентів зазначили ефективність ВП у покращенні навички проведення диференційної діагностики захворювань.

Серед переваг платформи CASUS студентами була відмічена зручність інтерфейсу, різноманітність клінічних випадків, формат реального діалогу з пацієнтом, опанування новітніх методів дослідження, розвиток клінічного мислення та можливість випробувати себе в якості лікаря від початку діалогу – зі збору скарг до постановки діагнозу. Вцілому студенти позитивно сприйняли можливість роботи з ВП.

Хочемо зазначити, що кількість клінічних випадків, доступних в україномовній версії, протягом 2023 року зросла до 200, вони розподілені за скаргам (біль у животі, біль у спині, кашель, задишка, втрата свідомості тощо). Цей розподіл дозволяє максимально наблизити платформу до реальної клінічної практики, коли пацієнт звертається з певними скаргами до лікаря, і основним завданням для встановлення діагнозу є проведення якісної диференційної діагностики. Діагностика та лікування

в усіх клінічних випадках базується на засадах ДМ, тому вже під час навчального процесу студенти розуміють важливість та ефективність цього підходу до пацієнтів. Власний досвід показав, що ВП можна ефективно інтегрувати в навчальний процес клінічних кафедр, координуючи його використання з іншими видами навчальної діяльності.

Вважаємо, що навчання на основі клінічних випадків завжди буде в центрі медичної освіти, а технології будуть відігравати дедалі важливішу роль у майбутньому. Інтерактивні навчальні сценарії на основі ВП є варіантом клінічно орієнтованого навчання, що підвищує внутрішню мотивацію та професійну майстерність. Хочемо наголосити на важливості подальшого, більш активного впровадження платформи ВП у педагогічний процес і залучення якомога більшої кількості як студентів, так і співробітників клінічних кафедр. Віримо, що ВП мають потенціал стати важливим компонентом медичної освіти на шляху формування КМ майбутніх лікарів.

Перелік використаних джерел:

1. Pelaccia T, Tardif J, Tribby E, Charlin B. An analysis of clinical reasoning through a recent and comprehensive approach: the dual-process theory. *Med Educ Online*. 2011 Mar 14;16. doi: 10.3402/meo.v16i0.5890. PMID: 21430797; PMCID: PMC3060310.
2. Daly P. a concise guide to clinical reasoning. *J Eval Clin Pract*. 2018 Oct;24(5):966-972. doi: 10.1111/jep.12940. Epub 2018 Apr 30. PMID: 29708632.
3. Masic I, Miokovic M, Muhamedagic B. Evidence based medicine – new approaches and challenges. *Acta Inform Med*. 2008;16(4):219-25. doi: 10.5455/aim.2008.16.219-225. PMID: 24109156; PMCID: PMC3789163.
4. Vidyarthi AR, Kamei R, Chan K, Goh SH, Lek N. Factors associated with medical student clinical reasoning and evidence based medicine practice. *Int J Med Educ*. 2015 Nov 8;6:142-8. doi: 10.5116/ijme.563a.5dd0. PMID: 26547924; PMCID: PMC4646359.
5. Urresti-Gundlach M, Tolks D, Kiessling C, Wagner-Menghin M, Härtl A, Hege I. Do virtual patients prepare medical students for the real world? Development and application of a framework to compare a virtual patient collection with population data. *BMC Med Educ*. 2017 Sep 22;17(1):174. DOI: 10.1186/s12909-017-1013-1. PMID: 28938884; PMCID: PMC5610434.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПОТОЧНИХ УМОВАХ

Зайкіна Т.С., Кравчун П.Г.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Події останніх років, а саме пандемія COVID-19 та повномасштабна агресія росії проти України, кардинальним чином вплинули на всі аспекти нашого життя. Сфера освіти не стала винятком. Спочатку суворі карантинні обмеження, а потім й активні військові дії змусили освітян повністю змінити навчальний процес і перевести його з очного в дистанційний формат.

Основна частина. Несподіваний перехід від традиційної форми навчання до дистанційного формату став справжнім викликом як для викладачів, які не були

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

***Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю***

м. Харків, 28 травня 2024 року

Редакційна колегія: Капустник Валерій Андрійович,
Лещина Ірина Володимирівна,
М'ясоєдов Валерій Васильович,
Фоміна Людмила Володимирівна,
Корнейко Ірина Василівна,
Волошко Катерина Володимирівна,
Перцев Павло Дмитрович.

Відповідальний за випуск І. В. Завгородній

Комп'ютерний набір та верстка: П. Д. Перцев, К. В. Волошко, І. Г. Лемішко

Формат А5. Ум. друк. арк. 18,0.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com, vid.redact@knmu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.